

שנצחו במלחמה הזו — על האדם, ועל האימון בו. המושגים בצבאות ידועים, שבבתי-הספר לטיררנים, הגורסים: תחילה יש "לשבור" את הסייר, על מנת ליצור ממנו אח"כ לוחם — אינם אלא הפוכו של דבר: הצלחה בתחום זה, אין פירושה אלא להצליח למעשה לשבור את הנכס היקר ביותר של הצבא — את אישיותו של החייל, גאותו העצמית, ואת זקיפות קומתו. פחד-המות הוא החזק שבפחד האדם, והפחד בקרב — הוא פחד-המות. פחד זה חזק אפילו מהרס"ג. התגברות עליו לא תושג ע"י "שבירת"

רביסון אל. שפיר

ה הפ ת ע ה ב מ ל ח מ ה

החייל, אלא, אדרבא, על-ידי הגברת אישיותו וטיפוחה. לקח זה, הנובע מעשרות תיאורים, הגו המסקנה הברורה ביותר מן הכתוב בשלושת הספרים שהוזכרו לעיל, ואשר הנם חלק מאותה ספרות שאין לה פרטנויות להיות אמנות טהורה, ועל כן יש בה מה-אמנות. הרי זו אותה ספרות שעליה יש לבנות את חינוך הדורות הבאים. ממנה יש להוציא קטעים לספרי הלימוד, ממנה יש ליצור את עולם תורתו של הנוער בבתי-הספר ותנועות הנוער.

חמה, הגרמנים, ובתקופה מאוחרת יותר — אף מעצמות הברית, תכננו ונהלו את מערכותיהם בהתאם לעקרונותיו של ארפורט — זכו בהצלחות. ובמידה שוללו בעקרונות אלה — נכשלו לחלוטין.

ארפורט משתדל להוכיח שמחשבותיו אינן חד-שות ואינן שונות בהרבה מן הדוקטרינות של קלאר וביק, מולטקה ושלפן, מטפחיה של האיסטרטגיה הגרמנית הקלאסית. ולעתים קרובות הוא מסתמך עליהם ומצטט מכתביהם על מנת להוכיח את אמרת דבריו. ארפורט רואה בהפתעה את ה"מפתח לנצחון", ולא דוקא בהפתעה שהושגה ע"י התקפה אגפית. לכן, כאשר מדבר גנרל ארפורט על האגף, אינו משקף את האסטרטגיה הגרמנית נוסח-שלפן דוקא, כי אין כוונתו ל"אגף", כמובנה הפשוט של המלה, אלא שמתכוון הוא ל"נקודות תורפה" היכולות אמנם להמצא גם באגף — אך גם בתוך קרבי-צורים, או במרכזי תחבורה ובנקודות-צומת טופוגרפיות.

ביסודה, אין האסטרטגיה של ההפתעה אלא סיגולו של העקרון של הסכון בכות. מובן מאליו, שחשכוני יותר להחקיק בנקודות תורפה, מאשר בנקודות מבוצרות היטב, וכן ברור שיותר חשכוני להכות כאשר אין האויב מצפה למכה ומוכן לקראתה.

"לפי קלאוזוביק, ההפתעה היא צורך של סודיות ומהירות", כותב ארפורט: "חשוב ביותר להעלים את התכניות מן האויב, שיבצר ממנו לאחוז באמצעי נגד. דבר זה אפשר לעשות ע"י הסתר, הסוואה או הונאה. אפשר להתעות את האויב בנקל כאשר אין הוא מצפה להכרעה מיוחדת. כאשר החלטה צבאית מבוצעת במהירות המכסימלית ישנה אפשרות טובה

ספרו של גנרל ולדמר ארפורט "ההפתעה במלחמה" נמנה על הספרים היסודיים ביותר שבספרות הצבאית. הספר עומד בשורה אחת עם ספרים כמו "עקרונות המלחמה" של קלאוזוביק, "מלחמת משוריינים" של פולר, "מלחמת טנקים" של גודריאן, ועוד. ארפורט בודק ביסודיות את גורם ההפתעה ב"מלחמות השונות, החל מן הקרב של חניבעל ליד קאנה, וגמור בקרבות שהתחוללו במלחמת העולם הראשונה (18—1914). כל שלב ושלב במערכה נבדק בהתאם לגורם ההפתעה שבו, וכן גם צורות הקרב למיניהן נבדקות לאור אותו גורם.

הרבה נכתב דוובר על ההפתעה, ע"י מפקדים וכותבים צבאיים. הרומאי פרוטגינוס, למשל, כתב קובץ שלם על אופני ההפתעה ואמצעיה. גם פרידריך הגדול, מלך פרוסיה, יעץ תדיר לגנרלים שלו "להתעטף במלחמה לסרוגין בעור האריה או בעור השועל". ברם, עד הופעת ספרו של ארפורט לא נחשבה ההפתעה כתנאי הכרחי ועליון בכל תכנון מלחמה. בהפתעה ראו גורם מסייע, שבכזל או בהודמנות, ולא תוצאת אסטרטגיה מתוכננת. ויש אומרים כי עד התקופה האחרונה העריכו הגנרלים ביהוד את הגורם המספרי, ועקרון רכוז-הכוח עמד מעל לכל במחשבתם הצבאית.

ספרו של ארפורט, אשר נכתב בתקופה שבין מלחמת העולם הראשונה והשניה, פותח תקופה חדשה במחשבה הצבאית. מלחמת העולם השניה, שהיתה כה עשירה בהפתעות — אשר בוצעו ע"י טקטיקה שונה, טכניקה חדשה, נשק חדש וכי"ב — מוכיחה בעליל את צדקת מחשבתו של ארפורט. אפשר לומר: שבמידה שבתחילת המל-